

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

0980 ק"מ 0997 אחרי אות קצוים תפ"ח ט"ו ז' אליון 316

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מעלת חודש אייר

בני מלכים לכן "עצם לא תשברו בו" כי אין ראוי לבן מלך לאכול בצורה גסה כזו. כמו כן סדר האכילה בליל הסדר היא בדרך של היסבה, וכן מצוה להניח כלי יוקרה על שולחן הסדר כבני מלכים. כדי להוכיח שלא רק שיצאנו ממצרים, אלא נוסף על כך שעלינו ונהיינו בני מלכים.

והטעם לכך, כי התורה נועדה רק לבני מלכים, כפי שמצינו במדרש בפרשת תרומה בעניינה של התורה, משל למלך שהיתה לו בת יחידה וכו', נמצא כי התורה היא בת מלך, ורק בן מלך ראוי לשאת אותה לאשה. לפיכך, לא די לצאת מעבדות לחירות כדי לקבל את התורה אלא מוטל על עם ישראל להיות "בני מלכים" כדי לזכות לקבל את התורה.

זו המהות של חודש אייר החודש שמחבר בין חודש ניסן – יציאה מעבדות, לחודש סיון – מתן תורה, בחודש הזה תפקידנו להוכיח עד כמה בני מלכים אנחנו, ובאמת ראויים אנו לקבלת התורה.

לכן חודש אייר נקרא חודש "זיר" – זיר פירושו אור נעים, בחודש זה תפקידנו להוכיח עד כמה יש לנו הנהגה נעימה וטובה, עד כמה יש לנו הליכות של בני מלכים.

הגמרא בפסחים (דף ג:) מספרת על שני תלמידים שהיו יושבים לפני הלל, ואחד מהם רבן יוחנן בן זפאי היה. ויש אומרים שלא כך היה המעשה, אלא לפני רבי היו יושבים, ואחד מהם ר' יוחנן האמורא היה. אחד מהם אמר בשאלתו: מפני מה בוצרין בטהרה ומקפידים שלא יהיו כלי הבציר טמאים, ואין מוסקים את הזיתים בטהרה? ואחד מהם אמר ושאל אותה שאלה בסגנון שונה: מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה? אמר רבם: מובטח אני בזה שדיבר בלשון נקיה שעתיד להיות מורה הוראה בישראל. ואכן לא היה ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל. ועוד מסופר על שלשה כהנים שהיו בבית המקדש, וכל אחד מהם קיבל משהו מלחם הפנים שהיו מחלקים לכהנים, וכיון שרבו הכהנים היה כל אחד מקבל כמות קטנה מאד. אחד אמר לחבריו: הגיעני חלק שגודלו כפול, וחד אמר: הגיעני פזית, וחד אמר: הגיעני פזנב הלטהא. ובדקו אחריו, אחרי האחרון שהביא דוגמא משרץ טמא, ומצאו בו שמץ פסול.

הרי לנו כי בשביל להיות "מורה הוראה" צריך עדינות הנפש, צריך להיות בני מלכים. רק בן מלך זוכה לקבל את התורה.

משום כך כותב הבני יששכר (חודש אייר מאמר א' אות ה') "אייר" ראשי תיבות: אברהם יצחק יעקב, רחל.

ואומרים חז"ל במסכת עבודה זרה (כה), שחומש בראשית נקרא "ספר הישר", מאי ספר הישר? אמר רבי חייא בר אבא

מסופר על מלך אחד שהיה לו בן, נסיך, אציל וחכם. כשהגיע לפרקו חיפש לו אביו המלך בת מלכים עם מידות אציליות. השדכנים הציפו את הארמון עם שלל הצעות מכובדות של בנות מלכים, אך את כולן דחה המלך לאחר שנוכח כי אין מתאימות לבנו הנסיך.

יום אחד התדפקה בשער הארמון נערה אלמונית. המשרתים פתחו את השער ושאלוה: מי את? סיפרה הנערה: "בת מלכים אנוכי, הייתי בדרכי לביתי, אך כיון שאינני רגילה לנסוע בדרכים - טעיתי בדרך". שאלו המשרתים: "ומה רצונך? השיבה: "אני מבקשת את חסדי המלך, שיואיל בטובו להרשות לי ללון לילה אחד בארמון המלך, ומחר אשוב לארמון המלוכה של אבי. הן בת מלכים אנוכי, ואין זה יאה שאלון ברחוב או בבית פשוט".

סיפרו המשרתים למלך על בת המלכים שנקלעה לארמונו ומבקשת שיטה עימה חסד ויתיר לה ללון לילה אחד בארמונו. נעתר המלך וציווה להכניסה לאחד מחדרי הארמון המפוארים, שם היתה מוצבת מיטה מלכותית, עם כרים וכסתות של משי. אך דבר אחד הוסיף המלך וביקש ממשרתיו: "קחו גרעין זעיר של אפונה והניחוהו תחת המצעים". עשו המשרתים כמצות המלך.

למחרת בבוקר שאל המלך את בת המלכים: "אמרי נא, האם ערבה שנתך בארמוני?"

השיבה: "אדוני המלך, שנתי נדדה עלי, לא עצמתי עין כל הלילה".

התפלא המלך ושאל: "מדוע?"

השיבה: "אדוני המלך, החדר היה מפואר, המיטה מלכותית, המצעים יקרים. אך למרות זאת, לא יכולתי להירדם, כי היתה איזו בליטה במזון שהציקה לי מאוד ודקרה את גופי כמדקרות חרב".

אמר המלך: "אכן, בזאת הוכחת כי בת מלכים אמיתית את! מי שחש חוסר נוחות, עד כדי חוסר יכולת לעצום עין, בגלל איזה גרעין זעיר שמונח מתחת למצעים הרכים - יש בו אצילות ועדינות נפש של בת מלכים. אם כך, את ראוי לבני הנסיך!"

בחודש ניסן עם ישראל יצא מעבדות לחירות, אולם לא רק שהוא יצא מעבדות לחירות, אלא הוא נבחר להיות בן מלך, "ממלכת כהנים וגוי קדוש", אומר רבי שמעון במסכת שבת (דף קיא): "כל בני ישראל בני מלכים הם". כן הנהגה בחג הפסח היא כבני מלכים, כמו שכותב בספר החינוך, בענין מצות אכילת קרבן פסח, שסדר האכילה היא כסדר אכילת

אמר רבי יוחנן: זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים, דכתיב בהו "תמות נפשי מות ישרים". וישרות היא הענין האמור בפרשת ואתחנן "ועשית הישר והטוב בעיני ה'", שפירושו עשיית לפני משורת הדין וכל ענייני המידות הטובות.

כלומר שבחודש אייר מתעורר את עניינם של האבות שהיו בעלי מידות טובות והורישו לנו את מידותיהם הטובות, כי כל מהותו של חודש אייר עניינו החיזוק במידות טובות.

כתב בספר יצירה שיש שלשת אותיות אמ"ש שבהם ברא ה' את שלש יסודות: א' אויר מ' מים ש' יסוד האש. אבל יסוד העפר לא מוזכר בספר יצירה כיון שהוא יסוד הכל הוא החומר גלם שממנו נברא הכל. ואילו שבע האותיות בג"ד כפר"ת בהם נבראו שבעה כוכבי הלכת שהראשי תיבות שלהם שמ"צ חנכ"ל: חמה לבנה נגה כוכב מאדים צדק שבתאי.

יש לנו אם כן עשר אותיות, נשארו לנו שתיים עשרה אותיות מכ"ב אותיות התורה, נקראות י"ב אותיות החופשיות וכל חודש נברא מאות אחרת, וחודש ניסן נברא באות ה' (דיברנו על זה בחודש שעבר) וחודש אייר נברא באות ו', וחודש סיון באות ז', ענין האות ו' יבואר על פי מה שמסופר על בעל התניא כי כאשר הביא את נכדו, הצמח צדק, אל המלמד ללמוד את קריאת אותיות האל"ף-בית, הסביר לילד את משמעות האות הראשונה. הצורה הפונטית של האות אל"ף רומזת אל עומק משמעות החיים: האות אל"ף מורכבת מקו קטן למעלה, קו קטן למטה וקו אלכסוני ארוך המחבר ביניהם. הקו למעלה מייצג את האלוקים, הקו התחתון מייצג את האדם ואילו הקו האלכסוני מסמל את התורה והמצוות היוצרים את האחדות בין האדם והאלוקים.

נמצא כי בחודש אייר שהוא המחבר בין חודש ניסן יצירת עם ישראל לבין חודש סיון נתינת התורה, היא האות ו' האות המחברת בין האדם למטה לבין הקב"ה למעלה.

מוסיף ואומר בספר בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר א): וכאשר תתבונן בדברי מרן האר"י ז"ל בסוד תפילין דרש"י ותפילין דרבינו תם הנה תפילין דרש"י הוא הו"ה כפשוטה המאירה בחודש ניסן, היוצא מהפסוק "ישמחו השמים ותגל הארץ", ותפילין דרבינו תם הם בסוד צירוף יה"ו היוצא מהפסוק "יתהלל המתהלל השכל וידוע", וכתב האר"י ז"ל (שער היחודים פרק ה) שהתפילין הללו המה מסוגלים מאד להשגת החכמה, כאשר תתבונן כל זה תבין כי גם החודש הזה אשר מאיר בו הצירוף הנ"ל מסוגל להשגה וכו', כיון שהצירוף הנ"ל המאיר בחודש אייר הוא יתהלל המתהלל השכל וידוע, והוא מסוגל להשכלה וידיעה כענין תפילין דרבינו תם. ומבואר בדברי האריז"ל שתפילין של רש"י הם כנגד חודש ניסן, ואילו תפילין של רבינו תם שהם במדרגה גבוהה ביותר, כפי ההדגשה "שהמה מסוגלים מאד להשגת החכמה", הם כנגד חודש אייר.

ולפי דרכינו שחודש אייר הוא כנגד האות ו', כלל בדינו "ו' מוסיף על ענין ראשון", כלומר שחודש אייר הוא הוספה על השפע שקיבלנו בחודש ניסן, ולכן חודש ניסן הוא כנגד תפילין של רש"י וחודש אייר גבוה יותר והוא כנגד תפילין של רבינו תם.

תגובות הקוראים לנכתב בשבוע שעבר:

שלום עליכם, יישר כח עצום על כל דברי התורה שכ"כ מחזקים ומרוממים, חשבתי לעני"ד שאולי ניתן להוסיף באותו מהלך גם על המצורע ע"פ המדרש (ויקרא רבה טז ט) "בִּרְאָ גִבַּ שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרְחוֹק וְלְקָרוֹב אָמַר ה' וְרִפְאֵתִיו" (ישעיהו נז יט). "בורא ניב שפתים" – ר' יהושע בן לוי אמר: אם הניבו שפתיו של אדם בתפילה, היא מובטח שנשמעת תפילתו. מאי טעמא? "תכין לבס, תשמע אוזנד" (תהלים י ז), ואומר: "בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב". אם לקרוב, כבר שלומו ממנו וצו אם לרחוק – ר' חונא ור' יודן בשם ר' אחא: זה מצורע, שהיה רחוק ונעשה קרוב. דווקא הריחוק אצל מצורע מעיד על מדרגתו הקרובה שיש לו עם הקב"ה.

הרב אילן דניאלי.

לאחר ברכת שלומו הטוב,

על פי דבריו יש לבאר החילוק בין טומאת יולדת לזכר שזה רק ארבעים יום לבין טומאת יולדת נקבה שזה שמונים יותר.

אולם אם נאמר שימי הריחוק של היולדת מבית המקדש ואכילת הקדשים היא בעצם ביטוי אל הקירבה אליו יתברך, כיון שמבקשים מלמעלה מהאדם להתעלות על עצמו ולהתאמץ כדי להתקרב אליו יתברך, אזי יש לומר, כי אחר לידתך זכר שסוף סוף חייב הוא בכל המצוות שיגדל וילמד תורה, בעצם הלידה נעשה כבר קירבה אליו יתברך ודי בארבעים יום של מאמץ כדי להתקרב אליו. אולם בלידת נקבה שפטורה היא בחלק מהמצוות ומלימוד התורה, ממילא צריך יותר קירבה אחר הלידה, ולכן נתנו לה שמונים יום של ריחוק, שבעצם אין לך קירוב יותר מזה.

בברכה

הרב רחמים טאבק

פסגת זאב ירושלים.

קו השיעורים "להתענג בתענוגים" (במחיר שיחה רגילה)

0772618021

לפרשת השבוע הקש: 136

"שמנעו ותחי נפשכם".